

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2756

Vragen van het lid **Van Hijum** (CDA) aan de Minister van Financiën over *het bericht dat de Portugese overheid de Banco Espírito Santo (BES) redt met 4,9 miljard euro dat afkomstig is uit een Europees fonds* (ingezonden 4 augustus 2014).

Antwoord van Minister **Dijsselbloem** (Financiën) (ontvangen 15 augustus 2014)

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het bericht dat de Portugese overheid de Banco Espírito Santo (BES) redt met 4,9 miljard euro dat afkomstig is uit «een Europees fonds»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Kunt u aangeven wat de aanleiding voor deze reddingsactie is? Is het waar dat naast meer algemene oorzaken rond de kredietcrisis er sprake is van wanbeleid door de directie van de bank, zoals hoogleraar Jaap Koelewijn beweert?²

Antwoord 2

De Centrale bank van Portugal heeft een verklaring uitgegeven waarin de aard en de omstandigheden van de resolutie van de Banco Espírito Santo (BES) nader is toegelicht (zie ook <http://www.bportugal.pt/en-US/OBancoeoEurosistema/ComunicadoseNotasdeInformacao/Pages/comb20140803.aspx>). Hieruit blijkt dat op woensdag 30 juli duidelijk werd dat BES een verlies van circa 3,5 miljard euro in het eerste half jaar van 2014 had gemaakt. Als gevolg daarvan zakte de tier 1-kernkapitaalratio naar 5%. Dit is onder de vereiste tier 1-kernkapitaalratio van 8%, zoals deze door de Portugese Centrale Bank aan BES is opgelegd. Door de snelle verslechtering van de situatie was naar het oordeel van Portugese Centrale Bank direct ingrijpen noodzakelijk. De Portugese Centrale Bank oordeelde hierbij dat

¹ NOS, 4 augustus 2014

² Nu.nl, 1 augustus 2014

herkapitalisatie door private middelen onhaalbaar was op korte termijn en dat een publieke oplossing noodzakelijk was.

Uit de verklaring van de Portugese Centrale Bank blijkt dat er aanwijzingen zijn dat er sprake zou zijn van andere oorzaken dan verslechterende economische omstandigheden voor de grote verliezen van BES. Zo geeft de Portugese Centrale Bank aan dat er aanwijzingen zijn dat onrechtmatig is gehandeld door het voormalige bestuur van BES. In dat kader heeft de Portugese Centrale Bank reeds de opdracht gegeven voor een onderzoek naar de oorzaken die ten grondslag kunnen liggen aan de verliezen die de bank gemaakt heeft (forensische audit). Dit onderzoek kijkt ook naar de individuele verantwoordelijkheden, o.a. van (voormalige) leden van de Raad van Bestuur en of er sprake is geweest van fraude of wangedrag. Ik wacht de resultaten van dit onderzoek af. Het Openbaar Ministerie in Portugal is tevens een strafrechtelijke procedure gestart tegen de voormalige CEO van BES, Ricardo Salgado, op verdenking van witwassen, fraude en valsheid in geschrifte.

Vraag 3 en 4

Uit welk Europees fonds wordt de steun aan de Portugese overheid en/of de BES verstrekt, en onder welke voorwaarden?

Op welke wijze dragen aandeelhouders, (achtergestelde) obligatiehouders, grotere spaarders en de Portugese overheid zelf bij aan de redding van de bank?

Antwoord 3 en 4

Op zondag 3 augustus jl. maakte de Portugese Centrale Bank bekend dat BES in resolutie is gebracht. De problematische activa, in essentie zijnde de aandelen in en leningen aan de Grupo Espírito Santo (GES) en Banco Espírito Santo Angola, zijn onderbracht in een *bad bank*. Deze instelling is gekapitaliseerd door het eigen vermogen en de achtergestelde obligaties van BES. Deze instelling zal de komende tijd worden afgewikkeld. De Portugese Centrale Bank gaf aan dat de verliezen die hieruit voortvloeien voor rekening zullen komen van de aandeelhouders en achtergestelde obligatiehouders van BES. Doordat verliezen op de slechte activa neerslaan bij de aandeelhouders en achtergestelde obligatiehouders vindt er bail-in plaats van private crediteuren conform de staatssteunregels. De Europese Commissie oordeelde dan ook op 4 augustus jl. dat de resolutie van BES in lijn is met de staatssteunregels (zie ook <http://linkis.com/europa.eu/rapid/aj2Oi>). De overige activa en overige passiva zijn in een nieuwe brugbank ondergebracht, genaamd Novo Banco. Deze bank is vervolgens geherkapitaliseerd met 4,9 miljard euro uit het Portugese resolutiefonds. Het Portugese resolutiefonds werd in 2012 opgericht en had op het moment van de resolutie van BES een kapitaalspositie van 367 miljoen euro. Het resolutiefonds wordt gefinancierd door de Portugese banken. Op 7 augustus is er met de bancaire sector overeenstemming bereikt dat zij voor de resolutie van BES een extra bijdrage van circa 635 miljoen euro zullen storten in het Portugese resolutiefonds. De overige 3,9 miljard euro wordt gefinancierd door een lening van de Portugese staat aan het Portugese resolutiefonds. Dit is dus 0,5 miljard euro lager dan in eerste instantie door de Portugese Centrale Bank bekend was gemaakt en is het gevolg van de hogere bijdrage van de bancaire sector. Deze lening wordt op zijn beurt gefinancierd met middelen uit de *Bank Solvency Support Facility*, waarin IMF en EU gelden zitten uit het Portugese leningenprogramma die gereserveerd zijn voor bankenherkapitalisatie. De *Bank Solvency Support Facility* is opgericht als onderdeel van het leningenprogramma van het EFSF, het EFSM en het IMF dat aanvang in mei 2010. Binnen het leningenprogramma van in totaal 78 miljard euro was 12 miljard euro geormerkt voor de eventuele herkapitalisatie van de banken. Hiervan was tot op heden 5,6 miljard euro gebruikt. De Portugese Minister van Financiën heeft op 7 augustus in het Portugese parlement aangegeven dat de lening van de Portugese staat aan het Portugese resolutiefonds een maximale looptijd heeft van twee jaar. De lening zal dus voor die tijd vervangen worden door leningen van de Portugese bancaire sector aan het Portugese resolutiefonds om daarmee het aandeelhouderschap van het resolutiefonds in Novo Banco te kunnen financieren totdat Novo Banco verkocht wordt. Op termijn kan de lening terugbetaald worden door de verkoop van (activa van) de Novo Banco en contributies van de bancaire sector aan het Portugese resolutiefonds

gedurende de tijd. Het Portugese resolutiefonds betaalt rente en renteopslagen over de lening van de Portugese overheid, met een oplopende renteopslag in de tijd, waardoor de prikkel wordt ingebouwd om de lening zo spoedig mogelijk terug te betalen. Het eventuele risico van een tegenvallende opbrengst van de verkoop van Novo Banco ligt bij het Portugese resolutiefonds en daarmee bij de Portugese bankensector.

Vraag 5

Heeft u instemming moeten verlenen aan het verstrekken van de 4,9 miljard euro uit het Europese fonds? Zo ja, heeft u hierbij aanvullende voorwaarden gesteld om te kunnen instemmen?

Antwoord 5

Nee, zoals in bovenstaande antwoorden is aangegeven is de *Bank Solvency Support Facility* een Portugees fonds. Lidstaten hebben reeds in een eerder stadium ingestemd met de uitkering van de leningentranches van het EFSF, EFSM en IMF aan dit fonds die geoormerkt waren voor de herkapitalisatie van de bankensector. De Europese Commissie heeft wel toestemming moeten verlenen voor de resolutie van BES en oordeelde dat de resolutie van BES in lijn is met het staatssteunregels.